

1. Hankkeen toteuttajan nimi:

Paimionjoki-yhdistys ry

2. Hankkeen nimi: Paimionjoki tutuksi – kehittämishanke, hankkeen numero 19767

3. Yhteenveto hankkeesta

Paimionjoki tutuksi kehittämishankkeen (1.2.2012 – 31.12.2013) kohderyhmiä olivat Paimionjoki-yhdistyksen jäsenkunnat Somero, Koski Tl, Marttila, Pöytyä, Tarvasjoki, Paimio ja Sauvo asukkaineen.

Hankkeen tavoitteena oli nostaa esille Paimionjoen jokivarsiympäristöjä ja niiden potentiaalia osana kuntalaisten lähiluontokokemuksia ja virkistäytymismahdollisuuksia. Tavoitteena oli saada aikaan konkreettisia tuloksia, jotka näyttäisivät toteen paikallisille ihmisille, että Paimionjoki on kehittämisen arvoinen kohde ja että jokiympäristö voi tarjota merkittäviä paikallisia ja seudullisia lähiluontokohteita.

Pyrkimyksenä oli tavoittaa erilaisia kohderyhmiä ja vahvistaa jo syntyneitä verkostoja ja edistää yhteishenkeä.

Hanke rahoitettiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2007-2013. Rahoitus saatiin alueen kahden Leader-ryhmän, Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit ry:n ja Varsin Hyvä ry:n kautta, ja hanke toteutettiin Varsinais-Suomen Ely-keskuksen alueella. Hankkeen hyväksytyt kustannukset olivat yhteensä 58171,50 €, josta julkisen rahoituksen osuus oli 80 %.

Hankkeessa työskenteli projektikoordinaattorina Elina Tuomarila ajalla 1.4.2013 – 31.12.13.

4. Raportti

4.1. Hankkeen tavoitteet

a) Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Paimionjoki-yhdistyksen toimintasuunnitelmassa 2011 – 2015 (toim. Päivi Joki-Heiskala) mainitaan Paimionjoen virkistyskäytön kehittäminen ja maisemanhoidon sekä luonnon monimuotoisuuden kehittäminen. Paimionjoki tutuksi – kehittämishanke pyrki

osaltaan vastaamaan yhdistyksen toimintasuunnitelman mukaisiin tavoitteisiin.

b) Hankkeet tavoitteet

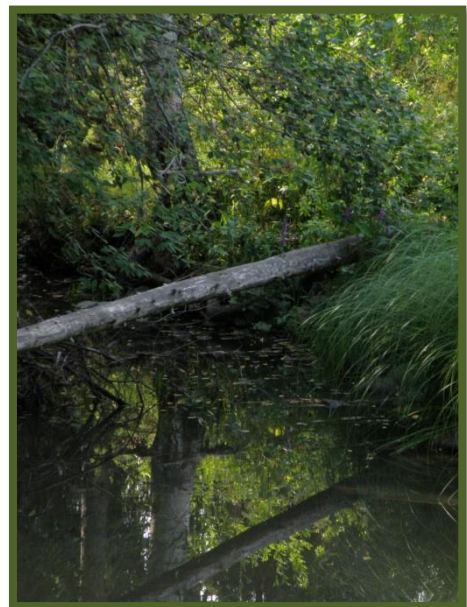
Hankkeella pyrittiin tekemään Paimionjokea tutuksi luomalla katsaus historiaan ja järjestämällä konkreettisia tapahtumia aidoissa kohteissa eri puolilla jokivartta. Tapahtumajärjestelyillä pyrittiin tavoittamaan laaja, heterogeeninen kohderyhmä mahdollisimman suuren tunnettuuden saavuttamiseksi. Tällä pyrittiin herättelemään ihmisiä tutustumaan Paimionjoen vesistöalueeseen sekä paikallisesti että seudullisesti. Tavoitteena oli, että ihmiset osaisivat ajatella jokea kokonaisuutena: sen latvaa, keskivaihetta ja alaosaa ja joen moninaisuutta tällä matkalla.

Hankkeella pyrittiin tuomaan esille, että veden ekologinen tila ei tarkoita sitä, etteikö jokiluontoa voitaisi käyttää ja kehittää erilaisiin virkistyskäyttömahdollisuuksiin. Tätä haluttiin tuoda esille järjestämällä erityyppistä ohjelmaa rannoilla ja joella niin lapsille kuin aikuisille.

4.2. Hankkeen toteutus

a) Toimenpiteet

Kehittämishankkeen aikaisilla toimenpiteillä pyrittiin konkreettisiin toimiin. Tavoitteena oli, että jokainen toimenpide tuottaisi jonkin jatkoajatuksen eikä jäisi vain yksittäiseksi tapahtumaksi vailla aitoa kosketuspintaa.

1. Luontopolkujen kartoitus, inventointi, valmistelu ja toteutus yhteistyökumppaneiden kanssa

1 Marttilan keskusta-alueen läpi kulkevalle Ihmistenojalle teetettiin *luontoselvitys tmi Mika Lehto toimesta*. Selvitys kohdistui keskusta-alueelle n. 800 metrin mittaiselle puroalueelle. Lähellä asuvat rivitaloasukkaat olivat omin päin tehneet kohtuullisen suuren hakkuun purovarressa maisemallisiin näkökohtiin vedoten. Luontoselvityksellä pyrittiin suojelemaan muu osa puroalueesta ja tuoda esiin niin kunnalle kuin paikallisille ihmisille kohteen status ja luonnonarvot. Tarkoituksena oli myös pohtia ja alustavasti suunnitella virkistyskäyttöön soveltuva polkureitti puroalueen läpi.

Selvitys tehtiin alkukesästä ja myöhemmin syksyllä järjestimme kohteessa asukastapaamisen, jossa suunnittelimme yhdessä suuntaviivoja puroympäristön maisemanhoidolle. Läsnä oli myös *projektityöntekijä Jani Virtanen*, joka käytännössä raivasi osan purovarteen jätetystä suuresta määrästä hakkuujätettä (puunrunkoja

ym). Tällä pyrittiin avustamaan purovarren jatkohoitoa ja maisemallisia ominaisuuksia. Hakkuun jäljiltä kulkukelvottomalle ranta-alueelle syntyi näin alue, josta käsin purovarteen on asukkailla vapaa pääsy. Asukkaat ovat sitoutuneet alueen hoitoon ainakin siltä osin, kuin sinne on välitön näkyvyys ikkunoista ja piha-alueelta. Teetetyn luontoselvityksen tiedot ja polkusuunnitelmat toimivat hyvänä pohjana suunniteltaessa Marttilan keskustan monimuotoisia, keskenään risteäviä jokipolkuja.

2 Marttilan Kumpulanrannan alue istutusmetsiköineen (lajeina tammi, lehtikuusi, metsäkuusi, koivu, visakoivu, jalava..) ja laajoine kunnan omistamine ranta-alueineen ovat tärkeä tulevaisuuden kehittämiskohde. Alueella järjestettiin *yhteistyössä Marttilan kunnan, maaseutuopisto, ammattiopisto Livian Paimion toimipisteen metsurilinjan, Marttilan Metsänhoitoyhdistyksen ja tmi Työ & Hevonen* kanssa kevättälvella 2013 karsintahakkuita ja yleisöpäiviä. Maisemointia edistävien hakkuiden tarkoitus oli luoda

erityisesti arvokkaille tammille elintilaa alueen muu puusto ja pitkän tähtäimen suunnitelmat huomioiden. Ranta-alueelle tehtiin katselmuksia, joissa olivat mukana *kunnan edustajia, luottamuselinten edustajia, seurakunnan edustajia ja yrittäjiä (mm. Leijona ja Satakieli)*. Katselmuksien tarkoituksena oli ylläpitää kiinnostus alueen kehittämiseen edelleen. Alueelle soveltuisi erinomaisesti *jokipolku / luontopolku* ja entiselle kunnan viralliselle uimarannalle voitaisiin kehittää kaikkia kuntalaisia palveleva ranta-alue pienimuotoisine laavuineen, melonnan lasku- ja nousupaikkoineen ja grillipaikkoineen. Marttilan keskusta-alueelle olisi mahdollista rakentaa luonnonmukainen, Paimionjoen rannoilla ja puroympäristöissä polveileva n. 2,5-3 km, jopa pitempikin, polkuverkosto. Yhteistyötä jatketaan mm. kunnan, Marttilan koulun ja varhaiskasvatustoimen kanssa.

3 Koskella aloitettiin *Koskenkartanon Jokipolun* (luontopolun) suunnittelu ja toteutus. Tämän mahdollistivat *Koskenkartanon omistajat* ja asiaan suosiollisesti suhtautuva

maanomistaja. Jo kesän aikana polulle syntyi selvä linjaus, pitkospuita ja portaita. *Hankkeen projektityöntekijä Jani Virtanen* hoiti pääasiassa käytännön toteutuksen suunnitellen ja paikan päällä polulla rakentaen tarvittavia pitkospuita ja ylikulkusiltoja Koskenkartanon toimittamasta ylijäämäpuutavarasta. Polku saatiin jo syksyllä testauskuntoon ja Kosken Kohaus – viikolla heinäkuussa olikin mahdollisuus kävellä polulla oppaan kanssa (projektikoordinaattori Tuomarila) (ks. lehtileike). Paimionjoki tutuksi hankkeen seurauksena tullaan Jokipolulla järjestämään kevätkesällä 2014 viralliset avajaiset. Yhteistyötä tullaan jatkamaan mm.

Koskelaisseuran ja koulujen kanssa.

2. Voimalaitospatojen läheisten ranta-alueiden ja rakennusten kartoitus, jotta ne saataisiin paremmin palvelemaan Paimionjoen käyttäjiä

1 Koskienergia Oy osti kaikki kolme Paimionjoen voimalaitosta (Juva, Juntola, Askala) vuonna 2012 Fortumilta. Tästä asti Paimionjokiyhdistys on pyrkinyt aktiivisesti yhteistyöhön uuden omistajan kanssa. Keväällä 2013 Koskienergiasta tuli Paimionjokiyhdistyksen jäsen.

Pääsiäisenä 2013 Koskienergian toimitusjohtaja oli ensimmäisellä käynnillään voimalaitoksilla ja

sovimme tapaamisen Juntolan laitokselle. Tavoitteena oli esitellä alueen monimuotoisuutta ”retkeilijän” silmin. Alueen luonto (mm. ls-alue) ja eräs tyhjillään, mutta sinänsä käyttökelpoinen pieni saunamökki olivat tapaamisen pääaiheet. Tavoitteena oli selvittää Koskienergian intressit mökin suhteen ja esitellä heille alueen arvoja: vahva toiminnallinen paikallishistoria, saavutettavuus, yhteys jokeen ja ympäröivään luontoon.

Juntolan lähialueella sijaitsee jo *Peimarin Latu ja Polku ry:n* lähinnä melojia palveleva laavu ja tarkoitus on neuvotella edelleen mm. siitä, soveltuisiko voimalaitosalueen mökki osaksi Peimarin Ladun ja Polun toimintoja.

2 Askalan voimalaitosalueen välittömässä läheisyydessä on n. 1 ha alue, jolla sijaitsee entinen voimalaitostyöntekijöiden kotitalo. Tämä hehtaarin alue on Metsähallituksen omistama ja alueella toimii aktiivisena maisemanhoitajana ja ketotalon ylläpitäjänä Paimion seudun ympäristöyhdistys. Paimionjoki tutuksi hankkeen aikana projektityöntekijä Jani Virtanen avusti alueen *patopolun* kunnostamisessa,

jotta huonokuntoiset porrarakenteet saatiin uusittua ja jälleen käyttöön.

3 Lokakuun 31. päivänä järjestettiin Paimionjoki tutuksi hankkeen toimesta kaikille avoin *voimalaitosretki* kaikille kolmelle voimalaitokselle. Retki tehtiin bussilla lähtö- ja paluupaikkana Paimio. Oppaaksi saimme entisen voimalaitosomistaja Fortumin käyttöpäällikkö *Mikko Tegelin*, jolla on erittäin hyvät tiedot niin laitosten historiasta kuin teknisistä yksityiskohdista. Toinen opas, *iktyonomi Janne Tolonen*, kertoi Paimionjoen kalakannoista näkökulmana voimalaitosalueet luonnonmukaisten kalateiden kannalta. Bussissa virallisena oppaana toimi *Härkätien opas Ensi Kulta* (Suomen Opasliitto). Retki oli menestys: osallistujia oli noin kuusikymmentä, joista osa liittyi retkelle omin autoin bussin ollessa täynnä. Retkelle osallistui ihmisiä lähikuntia myöten. Retken tavoitteena oli testata myös ihmisten kiinnostusta näihin alueisiin. Tuloksena on vahva tuntuma siitä, että voimalaitosalueista voisi kehittyä merkittävä niin paikallinen kuin seudullinen retkikohde. Alueiden

hoito ja suunnitelmallinen kehittäminen ovat nyt avainasemassa.

3. Paikallisille ihmisille suunnattujen maiseman- ja luonnonhoitotalkoiden järjestelyt ja toteutus jokirannoilla

1 Lähestyimme tavoitetta

järjestämällä *Niittyseminaarin*

29.5.2013 yhteistyössä Maa- ja

kotiseutunaisten kehityspäällikkö

Hannele Partasen kanssa Marttilassa.

Seminaaripaikaksi oli valikoitu juuri

vanhaan kansakouluun Paimionjoen

varrelle avattu kahvila / käsityöliike

Leijona ja Satakieli, jonka omistaja on

ollut aktiivisesti mukana myös mm.

läheisen Kumpulanrannan

kokoontumisissa. Seminaarin

otsikkona oli **KUKKIVAT NIITYT JA**

MAISEMAPELLOT Paimionjoki ja

Härkätie maisemassa. Teemana olivat

kukkaniittyjen perustaminen

maisemapelloiksi ja laiduneläinten

käyttäminen maisemanhoitajina.

Kotimaisista niitty- ja

luonnonkasveista jaettiin myös tietoa

ja osallistujilla oli mahdollisuus kysellä

niittykasveista lisää paikalliselta

niittysiemenasiantuntijalta Pirkko

Kukkolalta. Seminaarin teemaa

lähestyttiin kahden aidon esimerkin

kautta: Kosken Myllyranta Koski TI:sä ja Ihmistenojan puronvarsi Marttilan keskustassa. Konkreettisten esimerkkien avulla toivottiin seminaariväen innostuvan erityisesti omasta lähiympäristöstä ja tavallisten ihmisten vaikutusmahdollisuuksista omaan ympäristöön joko esteettisistä syistä tai ympäristösyistä. Teemaa jatkettiin myös maastossa.

Järjestimme Koskella Myllyrannassa luonnonhoitopäiviä yhteistyössä kunnan ja Koskelaisseuran kanssa ja Koskenkartanon luontopolulla yleisöllä oli mahdollisuus tulla seuraamaan käytännön raivaustöitä ja luontopolun rakentamista. Marttilassa Ihmistenojan varressa järjestimme maastokatselmuksen ja suunnittelupalaverin purovarren kehittämiseksi sekä käytännön hoitotöitä, joihin erityisesti lähiasukkaita houkuteltiin osallistumaan. Löytyipä yhdeltä asukkaalta mm. traktori, jolla rakennusliikkeen jäljiltä jäänyt jättömaa kynnettiin kevättä ja siemeniä odottamaan.

2 Järjestimme yhteistyössä *maaseutuopisto, ammattiopisto Livian Paimion toimipisteen metsurilinjan kanssa* muutaman talvisen

maastotyöpäivän Kumpulanrannan metsäalueella. Yhteistyö *tmi Työ & Hevonen* kanssa tuotti riemukkaita yleisökohtaamisia maastossa paikallisten ihmisten tullessa tutustumaan suomenhevosella toteutettuun puunkorjuuseen. Myös yleisöllä oli mahdollisuus osallistua mm. risujen korjaamiseen. Teeman ympärillä järjestetty yleisöpäivä grillinuotioineen ja rekiajeluineen oli menestys ja se saavutti hyvin seudullisen lehdistönkin. Yleisöpäivien tavoitteena oli nostaa tämä aikoinaan kunnan yleisenä uimarantana tunnettu ranta-alue metsikköineen jälleen ihmisten tietoisuuteen ja kiinnostuksen kohteeksi.

3 *Sauvon Osmalahden* venevalkamassa järjestimme toukokuussa ”siivouspäivän”, jonka aikana rannalle kertyneet roskat kerättiin ja kuljetettiin pois. *Kunnan ympäristösihteeri* huolehti väen koolle kutsumisesta ja paikalle saapui mökkiläisiä läheltä ja kaukaa. Oli iloa huomata ihmisten kiinnostus alueen hoitoa kohtaan. Venelaituriin kiinni kasvaneet pusikot ja pienet puut kaadettiin pois vääntämästä lisää laiturirakenteita. Rannalle suunniteltiin ja alustavasti myös

toteutettiin info- ja opastaulu yhteistyössä [maaseutuopisto Livian kanssa](#). Infotaulun sisältöä kehitetään eteenpäin palvelemaan niin luontoretkeilijöitä kuin kalastajia. Suunnittelimme alustavasti myös melontalaiturin sijoittamista ja rakentamista palvelemaan Paimionjoelta merelle suuntaavia melojia. Isompi suunnitteluvaihe koskee poukaman ennallistamista aikaan, jolloin rannassa ei vielä ollut tänä päivänä jo luonnontilaiselta näyttävää saarekettä, joka on syntynyt poukamaa ruopatessa 1960-luvulla. Ruoppausjäte kasattiin tuolloin poukamaan saarekkeeksi, mikä muutti veden virtaamaa ja aiheuttaa viereisen rannan rehevöitymistä. Ennallistamistoimenpiteiden jatkoa pyritään edistämään kunnan ja Elyn

kanssa.

4. Laitureiden ja melojien nousupaikkojen kartoitus ja edistäminen

1 Yksi erityisistä kehittämisen kohteista oli Someron keskustassa Kirkkojärven rannalla sijaitseva [Akustinpuisto](#). Yllättävää kyllä tämä puisto on jäänyt kaupunkilaisilta hieman syrjään, koska sinne pääsy on koettu hieman hankalaksi. Tämä ympäristöltään ja maisema-arvoiltaan paikallisesti merkittävä kohde on kiintoisa kohde mitä tulee sen virkistyskäytön kehittämiseen. [Hankkeen tuloksena projektikoordinaattori valmisti puistoon kehittämis- ja hoitosuunnitelman, jonka puitteissa aluetta lähdettiin konkreettisesti kehittämään hyvässä ja avoimessa yhteistyössä Someron kaupungin kanssa.](#) Suunnitelmat etenivät nopeasti ja keväällä 2014 tullaan puistossa jo näkemään niin uusitut puistopenkit kuin onkijoita ja melojia palveleva laiturikin. Puiston ilmettä uusittiin jo käyttäjäystävällisemmäksi

istuttamalla syksyllä hedelmäpuita, joiden kukinta ja sato ilahduttavat paikkakuntalaisia läpi kasvukauden. Kesällä 2014 tullaan Akustipuistossa järjestämään kaikille kaupunkilaisille tarkoitetut viralliset laituriavajaiset.

2 *Sauvon Osmalahden* venevalkamaan alettiin alustavasti suunnitella melojien nousulaituria. Laituri toteutuisi kunnan toimesta ja palvelisi erityisesti merelle Paimionjoelta suuntaavia meloja tukikohtana.

3 *Marttilan Kumpulanrantaan* raivattiin rantaan paikka, johon paikalliset toimijat näkisivät mieluiten laiturin rakennettavan. Laiturin varsinaista rakentamista ja vastuutahojen kartoittamista jatketaan yhteistyössä mm. kunnan ja paikallistahojen kanssa.

4 *Paimion Jokipuistoon* (ent. Sahanranta) vihittiin LC-Paimion toimesta 11. toukokuuta laituri. Paimionjoki tutuksi hankkeen projektikoordinaattori piti tilaisuudessa juhlapuheen. Tilaisuudessa päätettiin jatkaa yhteistyötä ja vahvistettiin melontatapahtuman järjestäminen elokuussa Kahden Sillan Soudut – tapahtuman yhteydessä. (Melontatapahtuma järjestettiin

yhteistyössä Peimarin Latu ja Polku ry:n kanssa 17.8.2013)

5. Ympäristökasvatuksellisten

jokileirien järjestäminen

Heinäkuun loppuun ja elokuun alkupäiviin sijoitetut Lasten Jokipäivät olivat Paimionjoki tutuksi hankkeen yksi kohokohta. Päivän mittaiset elämykselliset jokipäivät toteutuivat *Somerolla Akustipuiston ympäristössä Kirkkojärven rannalla, Koskella Myllyrannassa, Pöytyällä Karinaisissa Tarvasjoen rannalla, Paimiossa Sahanrannassa (nyk. Jokipuisto) ja Sauvossa Karunan kalliorannassa.*

Marttilan ja Tarvasjoen jokipäivät jouduimme perumaan vähäisen ilmoittautujamäärän takia. Jokipäivien tavoitteena oli *elämyksellisyys jokiluonnossa – leikin ja omatoimisen tekemisen kautta oppiminen. Jokipäivien sisällön suunnitteli projektikoordinaattori yhteistyössä projektityöntekijä Anna-Kaisa Väänänen kanssa.*

Halusimme toteuttaa jokipäivät maastossa niin, että lapset saisivat todella olla keskellä jokiluontoa yhden päivän ja toteuttaa itseään eri tavoin. Olimme varautuneet niin ongintaan, vesinäytteiden ottoon,

maisemamaalaukseen kuin kaarnaveneiden veistelyyn. Kaiken kaikkiaan Lasten Jokipäiville osallistui 33 lasta ikävuosiltaan noin 8-11-vuotiaita.

Jokipäivillä oli mukana aikuisia leiriohjaajia. He koostuivat henkilöistä, joilla oli jokin erityistaito kuten kalat ja joki niiden elinympäristönä, leiripaikan rakennustyöt ja asiantunteva metsätuntemus. Useampi leiriohjaaja oli tarpeen myös maasto-olosuhteet ja lasten turvallisuus huomioiden. Jokipäivien yhteistyökumppaneina olivat mm. kunnat ja yhdistykset (rantojen käyttö) sekä Härkätien 4H ja Metsäkeskus. Laaja-alaisella yhteistyöllä erilaisten kumppaneiden kanssa pyrittiin vahvistamaan yhteistyöverkostoa.

Lapset saivat joulun alla muistoksi ”jokikirjeen”, jonka tarkoituksena oli herättää mukavia kesämuistoja ja

helppojen tehtävien avulla pitää yllä lasten kiinnostusta omaan lähijokeen.

Lasten Jokipäivistä ollaan kehittämässä jokavuotista tapahtumaa vaihtuvien teemojen ja kohteiden Paimionjoen vesistöalueella.

6.

7. Vesipäivät Paimionjoella

1 Yhteistyössä Someron Liikunnan kanssa järjestettiin osana Suviheinäviikko-tapahtumaa 7. heinäkuuta koko perheen luontopäivä Kirkkojärvellä, Härkälän uimarannalla. Someron Liikunta järjesti paikalle kanootteja ja melonnan opetusta yhteistyössä paikallisen partiolippukunnan kanssa, Paimionjoki-yhdistys ja Paimionjoki tutuksi – hanke järjesti lapsille ja lapsenmielisille ”vesiötötkä” – tutkimustuokioita. Paimionjoki tutuksi – hankkeen toimesta paikalle saatiin paikallinen ja seudullinen harvinaisuus: kuuluisa somerniemeläinen ruuhi. Tavoitteena oli esitellä vanhaa ja vielä voimissa olevaa paikallista ruuhikulttuuria ja tämän hiljaisen vesillä liikkujan saloja. Ruuhenrakentaja itse, Pentti Manner, oli paikalla kertomassa yleisölle ruuhen rakentamisesta ja sen

ominaisuuksista. Yleisöllä oli mahdollisuus päästä vesille ruuhella kokeneiden soutajien kanssa. Tarkoituksena on jatkaa yhteistyötä ja järjestää tulevaisuudessa lisää vastaavia tapahtumia Somerolla.

2 Elokuussa LC-Paimion järjestämän Kahden Sillan Soudut – tapahtuman yhteydessä Järjestimme yhteistyössä Peimarin Latu ja Polku ry:n sekä alueen melontayrittäjän Silver River kanssa Paimion Sahanrannassa melonnan aamupäivän.

Melontaa tulivat kokeilemaan lähinnä ensikertalaiset lapset ja aikuiset, useimmat perhekunnittain tai isovanhemmat lapsenlapsineen. Erittäin asiantuntevat ja rauhalliset oppaat loivat turvallisen melontahetken ensikertalaisille ja jokunen nuori uskaltautui heti yksin joelle. Toimintaa tullaan kehittämään eteenpäin Paimiossa erityisesti Peimarin Latu ja Polku ry:n kanssa.

3 Paimionjoki tutuksi hanke järjesti **Suomen Luonnon päivänä 31. elokuuta Somerniemen kirkkorannassa Painiojärvellä yleisötapahtuman**, jossa yhdistyivät luonnosta innoituksen saanut lausuntataide ja luontokokemus järvellä. Tapahtuma järjestettiin

yhteistyössä **Jokivarren lausujien ja melontayrittäjä Jouni Nummila / Silver River** kanssa. Rantapuihin ripustetut luontorunot, luontorunojen lausunta ja mahdollisuus kokeilla melontaa innostivat ihmisiä rantaan termoskahvin ja polveilevan keskustelun pariin. Tapaamisessa syntyi merkittäviä uusia kohtaamisia niin asioitten kuin ihmisten kesken. Paikallisten ihmisten tarinat ja tiedot kohtasivat kirkkorannan kehittämistavoitteet. Pyrkimyksenä on jatkaa avointa keskustelua ja kehittää kirkkorantaa lähitoimijat (mm. seurakunta), lähiasukkaat ja kohteen kulttuurihistoria ja luontoarvot huomioiden.

4 Koskella järjestettiin seudun yläasteen seitsemäsluokkalaisille mahdollisuus tutustua kunnan keskustassa sijaitsevaan, kulttuurihistoriallisesti ja luonnonarvoiltaan, merkittävään kohteeseen, so. Kosken Myllyrantaan. Tutustumispäivän aikana tarjottiin nuorille erilaista tekemistä heinän niitosta lammasaidan korjaukseen ja roskien siivoukseen sekä omien huomioiden tekemiseen alueelta (joki, muut luontohavainnot). **Päivä toteutettiin**

27. toukokuuta yhteistyössä kunnan ja Kosken seudun yläasteen sekä yksityisen maaomistajan ja Koskelaisseuran kanssa. Päivä oli menestys; noin neljäkymmentä nuorta opettajineen osallistui päivään. Monille opettajillekin kohde oli entuudestaan tuntematon. Tavoitteena on jatkaa yhteistyötä kohteessa.

5 *Keväällä, 28. huhtikuuta, järjestimme yhteistyössä Marttilan seurakunnan ja Marttilan Nuorten puhaltajien kanssa kevätkonsertin Paimionjoen rannalla sijaitsevassa pappilassa. Konsertin jälkeen oli mahdollisuus tutustua talvella avattuun polkuun Kumpulanrannan metsikössä ja jokirannassa.* Puihin ripustetut luontorunot pyrkivät tuomaan esille käytännön toteutuksen helppouden: aina ei tarvita massiivista koneistoa ja raskasta teknistä toteutusta tuottamaan elämys. Konsertti ja polkuun tutustuminen oli yleisömenestys. Arviolta n. 80 ihmistä osallistui tähän yhteistyössä toteutettuun päivään. Teimme aktiivista yhteistyötä myös

tapahtuman tiedottamisessa ja pääsimme hyvin esille myös seurakunnan ilmoittelussa. Kumpulanrannan kehittämistä jatketaan mm. Marttilan koulun, päiväkotiyksikön, kunnan ja seurakunnan kanssa sekä paikallisten yrittäjien kanssa. Myöhemmin syksyllä järjestetty tapaaminen Marttilan koulun ja varhaiskasvatuksen edustajan kanssa loi positiivista virettä ja tahtotilan kehittää alueelle *jokipolku* (luontopolku), joka teemoitettuna tarjoaa lisätietoa alueen historiasta ja luonnosta paitsi paikallisille ihmisille myös esim. Härkätien matkailijoille.

6 *Marttilan seurakunnan kanssa* yhteistyössä järjestettiin yleisöpäivä seurakunnan omistamassa Ihmistenojan purovarsikohteessa teemana alueen ympäristön- ja luonnonhoito. Alueelta poistettiin varjostavia kuusia ja jokseenkin laajalle levinnyttä jättiputkea. Jättiputken leviämisen seuraamista tulee jatkaa lähivuosina, jotta voidaan varmistua, että kaikki taimet tulivat varmasti poistettua. Tavoitteena on edistää jatkossa purovarren luonnonhoitoa ja kertoa kohteen luontoarvoista, mm. opastauluin.

8. Paimionjoki tutuksi –näyttelyn toteuttaminen kaikissa hankekunnissa

1 *Paimionjoki-näyttely* toteutettiin Somerolla (Kiiruun talo), Koskella (Yrjö Liipolan taidemuseo), Marttilassa (kotiseutumuseo), Tarvasjoella (kotiseutumuseo) ja Paimiossa (kotiseutumuseo). Sauvo ja Pöytyä olivat mukana yhteisnäyttelyssä. Näyttely sai sitä varten haettua Museoviraston harkinnanvaraista apurahaa, joka käytännössä tarkoitti sitä, että jokainen järjestäjätaho sai kuluja vastaavan summan. Paimionjoki tutuksi hankkeen projektikoordinaattori saattoi näyttelyn alkuun avustamalla paikallisia toteuttajatahoja näyttelyn yhteisen teeman ja linjan löytämisessä. *Varsinaisina*

toteuttajina toimivat paikalliset tahot: Paimion kaupungin kulttuuritoimi yhteistyössä mm. Paimion kamerakerhon ja Sähkämuseosäätiön kanssa, Kotiseutuyhdistys Tarvaiset ry, Marttilan kulttuuritoimi, Kosken TI taidesäätiö yhteistyössä mm. Koskelaisseuran kanssa ja Someron Kulttuuri ry yhteistyössä mm.

Someron vesiensuojeluyhdistyksen kanssa. Paimionjoki tutuksi hankkeen projektikoordinaattori koordinoi myös pienimuotoisesti yhteisnäyttelyä Yrjö Liipolan taidemuseossa ja yhteistä lopputilaisuutta Koskenkartanossa, jossa juhlapuhujana kuultiin tutkija, arkeologi Satu Mikkonen-Hirvosta. Juhlapuhe käsitteli Paimionjoen maisemaa; osaammeko nähdä, kuunnella sitä. Yhteinen tilaisuus kokosi yhteen runsaat kuusikymmentä ihmistä eri puolilta Paimionjokea. Tilaisuus oli lämmin ja vaikuttava ja toteutti hankkeen toimenpiteen: tilaisuudessa kuultiin omakohtaisia tarinoita ja lauluja harmonikan säestyksellä teemana Paimionjoki. Tilaisuudessa oli aistittavassa ainutlaatuinen yhteishenki eri tahojen ja toimijoiden kesken. Näin toteutui yksi hankkeen isoista tavoitteista: saattaa saman katon alle Paimionjoki –toimijoita eri kunnista ja luoda heille suora mahdollisuus verkostoitua toistensa kesken. Paimionjoki toden totta yhdistää ihmisiä yli kuntarajojen. Merkittävä paikallinen yhteistyökumppani kaiken kaikkiaan oli Yrjö Liipolan taidesäätiö sekä Koskenkartano, joka jousti

yhteistilaisuuden aikataulussa ja käytännön järjestelyissä.

Tämä Koskenkartanon tilaisuus maisema-aiheineen toteutti myös Paimionjoki tutuksi hankkeen toimenpiteen nro 10 / Paimionjoki – maisemaseminaarin edistäminen ja järjestäminen ja antoi eväitä samankaltaisten tilaisuuksien järjestämiseen myös tulevaisuudessa.

9. Paimionjoki tutuksi –luentosarjan toteuttaminen

1 Paimionjoki – teema näkyi vahvasti vesistöalueen kansalaisopistoissa läpi syksyn ja osin myös kevättalven 2014 puolella. *Paimion opisto, Somero-opisto, Liedon-Tarvasjoen kansalaisopisto ja Auranlaakson kansalaisopisto olivat* alueellisina opistoina yhteistyökumppaneina luentosarjan käytännön toteuttamisessa. Luentosarjan suunnitteli ja luennoitsijat järjesti Paimionjoki tutuksi hankkeen projektikoordinaattori.

Kansalaisopistot huolehtivat luennoitsijoiden kuluista. Teemat vaihtelivat luontoteemoista rakennusten korjausrakentamiseen, Paimionjoen myllyjen ja sahojen historiaan ja sijaintiin sekä

maanviljelyksen historiaan.

Luentosarja sai hyvää palautetta ja yhteistyötä niin opistojen kuin kirjastojenkin kanssa jatketaan.

10. Paimionjoki –kartan valmistelu

1 Paimionjoesta ei ole tällä hetkellä olemassa ajantasaista maastokelpoista karttaa. Tätä varten palkattiin *FM, maisematutkija Mikko Itälahti* käytännössä edistämään kartan suunnittelua ja toteutusta. Hankkeen aikana pyrittiin luomaan tiivis yhteistyö Varsinais-Suomen Liiton hallinnoiman Lounaispaikan (nyk. paikkatietokeskus) kanssa. Tavoitteena oli, että Mikko Itälahden keräämät tiedot

voitaisiin kiinnittää Lounaispaikan

hallinnoimaan alustaan. Lounaispaikan kanssa solmittiin vastikkeeton [yhteistyösopimus](#). Mikko Itälahti teki käytännön kenttätöitä jalkautumalla tässä tapauksessa polkupyörällä Paimionjoen eri pisteisiin. Maisematutkijalle tämä kenttätötapana oli luonnollinen ja ainoa järkevä tapa mm. valokuvata eri maastokohteita ja kohdata ihmisiä aidossa ympäristössä. Kartan valmistelun tavoitteena oli ymmärtää vesistöalueen kokonaisuutta (historia, maisema, viljelykulttuuri, ihmiset) ja tutkia, miten käytännössä olisi järkevä siirtää data karttapohjalle. Kenttätöön tuloksena syntyi Paimionjoen karttapohja ja sille kuvasarjoja teksteineen. Karttatöön tuloksena järjestetään keväällä 2014 karttaprosessia avaava yleisötilaisuus. Tarkoituksena on kertoa ns. suurelle yleisölle karttatyöstä ja käydä vuorovaikutteista keskustelua, jotta kartasta voidaan kehittää aidosti sen potentiaalisia käyttäjiä hyödyttävä selainpohjainen ja tulostettava jokikartta. Hankkeen

tuloksena syntynyt yhteistyö Lounaispaikan kanssa jatkuu.

11. Paimionjoki -maisemaseminaarin edistäminen ja järjestäminen (Ks. kohta 7 / maisemaseminaarin toteuttaminen Paimionjoki tutuksi – näyttelyn yhteistilaisuuden yhteydessä)

1 Paimionjoen maisemaa käsittelevä puheenvuoro päätettiin yhdistää Paimionjoki-näyttelyn yhteistilaisuuteen, koska se tuntui luontaisesti siihen sopivan. Puheenpitäjäksi kutsuttiin Museoviraston tutkija, arkeologi Satu Mikkonen-Hirvonen.

12. Paimionjoen vesistön rinnalla polveilevan vanhan tiestön kehittäminen retkeilykäyttöön (retkipyöräily ja vaellus)

1 [Pöytyän](#) vanhoilla keskiaikaisilla tieosuuksilla järjestettiin hankkeen puitteissa Luonnonkukkien päivänä 16. kesäkuuta yhteistyössä [Karinaisten kyläyhdistyksen kanssa pyöräretki](#), jonka tavoitteena oli nostaa nämä vähintään seudullisestikin mielenkiintoiset hiekkatiet esille. Retkelle osallistui karttatyöntekijän ominaisuudessa

Mikko Itälahti, joka sai karttatyöhön liittyvää tärkeää materiaalia kootuksi retkelle osallistuneilta paikallisilta ihmisiltä. Tavoitteena oli myös sitouttaa kyläyhdistyksen ihmisiä toimimaan itse aktiivisesti kylämaisemien ja reittien hyväksi. Selainpohjaisen kartan toiminnallisuuksien lisäksi keskustelua käytiin reittien teemoitetusta merkaamisesta kyltein ja infotaulujen käytöstä osana reittiä. Projektikoordinaattori esitti näiden reittien viitoittamista myös lapsille sopiviksi: mielenkiintoisin reittivalinnoin ja hauskein, informatiivisin opaskyltein reittejä voitaisiin käyttää myös esim. kouluretkillä hyväksi.

13. Laidunnuksen ja maisemanhoidon edistäminen ja toteutus

1 Jo aiemmin kohdassa 3 käsiteltiin Niittyseminaaria 29.5.2014. Seminaarin pääpuheenvuoro käsitteli myös laidunnusta (Hannele Partanen, Maa- ja kotitalousnaiset), mutta jäi toki osin teoreettiseksi. Uusia ympäristötukia ei ollut mahdollista hakea hankevuoden aikana, mikä osaltaan rajoitti yleisön kiinnostusta aiheeseen. Yleisöä rohkaistiin

ottamaan laidunnus potentiaalisena maisemanhoitovaihtoehtona

kuitenkin huomioon. Laidunnukseen viittasi myös Tmi Mika Lehdon luontoselvitys Marttilan Ihmistenojalta ja aiheesta käytiin positiivista keskustelua Marttilan kunnan kanssa.

2 Teeman puitteissa järjestettiin Koskella jo aiemmin kevättalvella yhteispalaveri, jonka teemana oli Kosken Myllyrannan hoitosuunnitelman ja käytännön luonnonhoitotöiden tarkoitus, päämäärä ja keinot. Kutsuttuina ja osallistujina olivat kunnan ympäristötoimi ja vapaa-aikatoimi sekä useat Koskelaisseuran edustajat ja yksityiset henkilöt ja maanomistajat. Projektikoordinaattori kokosi olemassa olevaa inventointitietoa alueesta keskustelun pohjaksi. Tavoitteena oli mahdollisimman käytännönläheinen toteutus- ja keskustelutapa, jotta ymmärrys esim. tiettyjä eliölajeja ja kasvilajeja kohtaan vahvistuisi: miksi jokin työtapo on säästeliäämpi kuin toinen, mihin vuodenaikaan työ kannattaa painottaa ja miksi? Muun muassa näitä asioita käytiin yhdessä läpi. Syntyi hyvää, avointa keskustelua

ja päätös luonnonhoitotöiden ja yleisötilaisuuksien järjestämiseksi myöhemmin kesäkaudella.

14. Vesistöalueen taiteilijayhteistyön kehittäminen

1 Lasten Jokipäivillä haluttiin testata lasten "maisemanlukutaitoa" ja halua tutkia ympäröivää maisemaa ja ympäristöä taiteen / maalauksen keinoin. Lasten välitön kiinnostus tuotti jatkoajatuksen edistää taiteilijayhteistyötä paitsi yksinomaan *aikuisten* kautta, myös erityisesti **lasten ja taiteilijoiden välisen** kohtaamisen kautta. Tavoitteena on luoda edelleen "Joki ITE – taidetta" yhteistyössä mm. taiteilija Simo Heleniuksen ja Somerolla toimivan Kivimeijeri – yhteisön kanssa. Yhteistyötä jatketaan myös **Jokivarsien lausujen** kanssa.

15. Yhdistysten ja kuntien välisen yhteistyön kehittäminen

1 Paimionjoki tutuksi hankkeen tavoitteena oli kaikessa toiminnassa ottaa huomioon niin kuntien kuin erilaisten yhdistystenkin tavoitteet ja näkökulmat. Kaikkiin tilaisuuksiin olivat tervetulleita sekä kuntien että yhdistysten edustajat.

Tavoitteena oli luoda paikallisella taholla yhteishenkeä, joka tukisi hankkeen tavoitteita ja olisi aidosti ihmisille hyödyksi. Tämä voisi näkyä konkreettisina tekoina kuten kunnan ja yhteisöjen yhteisenä sitoumuksena kehittää kunnan omistamista jokiranta-alueista kuntalaisten lähiluontokohteita ja mieluisia oppimisympäristöjä koululaisille.

b) Aikataulu

Hankeaika oli 1.2. – 31.12.2013. Projektikoordinaattorin työsopimus kirjoitettiin ajalle 1.4.2013 – 31.12.2013.

c) Resurssit

Hankkeessa oli palkattuna kokopäiväisenä työntekijänä projektikoordinaattori Elina Tuomarila. Projektityöntekijöinä toimivat Mikko Itälahti (kartta), Jani Virtanen (ympäristötöyt ja ohjaus Lasten Jokipäivillä), Ville Ojala (ohjaus Lasten Jokipäivillä) ja Anna-Kaisa Väänänen (suunnittelu ja ohjaus Lasten Jokipäivillä).

d) Toteutuksen organisaatio

Hankkeen toteuttajana oli Paimionjoki-yhdistys ry, joka palkkasi projektikoordinaattoriksi ajalle 1.4.2013 – 31.12.2013 Elina Tuomarilan. Hankkeen hallinnoinnista vastasi Paimionjoki-yhdistyksen toiminnanjohtaja Päivi Joki-Heiskala. Kirjanpidosta vastasi Tilitoimisto Merja Oras.

Ohjausryhmässä toimivat jäseninä Jarmo Lamminen (Ely-keskus), Satu Juntunen (V-S Jokivarsikumppanit ry), Eeva Mettala-Willberg (Varsin Hyvä ry), Raija Salmi (maaseutuopisto Livia), Taija Ranta (Someron kaupunki), Teuvo Möttö (Sauvo), Päivi Peuranto (Koski TI), Juhani Tynjälä (Paimionjoki-yhdistys ry), Juha Vuorela (Kotiseutuyhdistys Tarvaiset ry), Kaisa Simola (Karinaisten kylätoimikunta) ja Jaakko Kuusvuori (MTK Paimio).

e) Kustannukset ja rahoitus

Hanke oli kahden toimintaryhmän Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit ry ja Varsin Hyvä ry välinen hanke. Hankkeen hyväksytyt kustannukset olivat yhteensä 58171,50 euroa.

Hankkeen julkisen rahoituksen osuus oli 80 % eli enintään 46537,20 euroa, josta EU-rahoituksen osuus oli 20 % eli enintään 9307,44 euroa. Yksityisen rahoituksen osuus hankkeen hyväksyttävästä rahoituksesta oli 20 % eli enintään 11634,30 euroa.

f) Raportointi ja seuranta

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana kaksi kertaa, 13.5.2013 ja 27.9.2013. Loppuraportin hyväksymistä varten järjestettiin sähköpostikokous, johon pyydettiin ohjausryhmän vastaukset 9.4.2014 klo 11 mennessä.

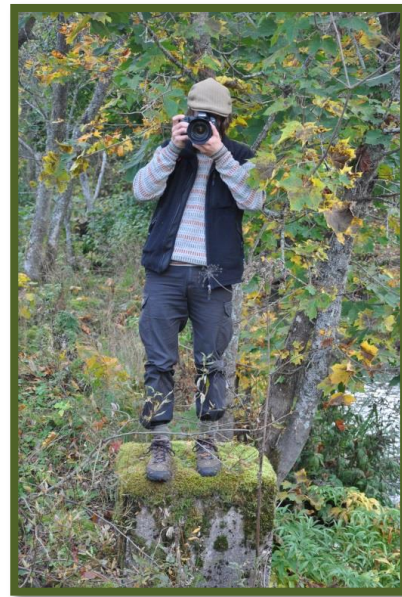
g) Toteutusoletukset ja riskit

Oletuksena oli, että tavoitteiden oli mahdollista toteutua laajan yhteistyöverkoston avulla.

4.3. Yhteistyökumppanit

Paimionjoki tutuksi hankkeen yhteistyökumppaneita olivat Sauvon kunta, Karunan Kyläyhdistys, Paimion kaupunki, LC-Paimio, Paimion Seudun Ympäristöyhdistys, Paimion perinneyhdistys, Tarvaiset Kotiseutuyhdistys (Tarvasjoki),

Marttilan kunta, Marttilan seurakunta, Marttilan yrittäjät, Marttilan Ollilan nuorisoseura ja kylätoimikunta, Metsänhoitoyhdistys Marttila, Ammattiopisto-maaseutuopisto Livia, Eläkeliitto Marttila, Karinaisten kyläyhdistys, Koskelaisseura, Koskenkartano, Kosken TI kunta, Kosken TI taidesäätö ja Yrjö Liipolan taidemuseo, Someron kaupunki, Someron Liikunta ry, Someron Kulttuuri ry, Somero-Seura ry, Someron vesiensuojeluyhdistys, Someron kameraseura, Museovirasto, Varsinais-Suomen Ely-keskus, Paimion opisto, Somero-opiston, Liedon-Tarvasjoen kansalaisopisto ja Auranlaakson kansalaisopisto, maatalousmuseo Sarka ja Lounaispaikka/Varsinais-Suomen Liitto.

4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hankkeen tuloksena syntyi konkreettisia asioita kuten jokipolku, käytännössä toteutettuja maisemanhoitotoita, yleisötapahtumia ja hoitosuunnitelmia. Tuloksena syntyi suunnitelmia uusiksi jokipoluiksi ja yhteistyöverkoston vakiintumista sekä uusia yhteistyön muotoja mm. Lounaispaikan kanssa. Saavutimme hyvin ja monipuolisesti osuvia mediassa, mikä edistää hanketulosten näkymistä konkreettisina tuloksina suurelle yleisölle ja luo yleistä positiivista pohjavirettä vesistöaluetta kohtaan.

Tuloksena syntyi mm.

- Somerolle Akustinpuistoon hoito- ja kehittämissuunnitelma, jossa esiin nousseita asioita viedään konkreettisesti eteenpäin yhteistyössä mm. Someron kaupungin kanssa. Kesällä 2014 tullaan puistoon mm. asentamaan laituri erityisesti melojia, maisemaihailijoita ja onkijoita ajatellen. Puistoa kehitetään koko perheen puistoksi, jossa voi viettää aikaa ja viihtyä kaupungin keskusta-alueen vehreissä järvimaisemissa.
- Koskelle Koskenkartanon jokimaisemaan syntyi n. kahden kilometrin mittainen jokipolku, joka palvelee kaikkia kuntalaisia. Jokipolun virallisia avajaisia vietetään toukokuussa 2014.
- Kosken Myllyrannan hoitoa edistettiin eri paikallisryhmien kanssa ja toteutettiin käytännössä ympäristöhoitotoimenpiteitä alueen viihtyisyyden ja käytettävyyden lisäämiseksi yhteistyössä mm. kunnan ja Koskelaisseuran, yrittäjien sekä Myllyrannan alueen keskeisen vaikuttajan, yksityisen maan- ja myllytorpan omistajan kanssa.

- Marttilan Kumpulanrannan jokimetsikköön jokipolun/luontopolun linjaus ja maisemointitöitä metsikön avaamiseksi virkistyskäyttöön erityisesti koululaisia ajatellen. Tapaaminen Marttilan koulua edustavan lehtorin ja varhaiskasvatusjohtajan kanssa, minkä johdosta jokipolun käyttö ja edistyy vuonna 2014.
- Marttilan Ihmistenojan luontoselvitys ja yleisötilaisuudet sekä keskustelutilaisuudet lähiasukkaiden kanssa.
- Marttilan seurakunnan omistaman Martinmajan puroalueen maisemanhoitoa ja vieraslajin poistoa yhteistyössä seurakunnan kanssa.
- Juntolan ja Juvan voimalaitosalueiden katselmukset, joiden seurauksena pyritään näiden kohteiden hoitoon ja suunnitelmalliseen käyttöön paikalliset ja matkailulliset tarpeet

huomioiden.

- Patopolun korjaus kulkukelpoiseksi Askalan voimalaitosalueella.
- Sauvon Osmalahden venevalkaman kehittäminen.
- Lasten Jokipäivät 31.7.-9.8.2013, joiden seurauksena Jokipäivistä tehdään jatkumo Paimionjoelle.

Jatkotoimenpiteinä tullaan hankkeen tuloksia käyttämään hyväksi Paimionjoki-yhdistyksen toiminnan suunnittelussa ja kehitystyössä.

Somerolla 15.4.2014

Timo Klemelä

Hallituksen puheenjohtaja

Paimionjoki-yhdistys ry

Päivi Joki-Heiskala

Toiminnanjohtaja, hallituksen sihteeri

Paimionjoki-yhdistys ry

